

5. Megvalósítani a konkrét környezetvédelmi akciók indítására vonatkozó javaslatokat és kezdeményezéseket (a tribünökön elhangzott és az elnökség által elsőbbséginek ítélt 3–4 javaslatot).

6. Petícióalíráásokat gyűjteni (a polgárok konkrét környezetvédelmi követeléseivel), és eljuttatni a város minden illetékes egyéni és intézményi tényezőihez.

7. Kezdeményezni a környezetvédelmi nevelésnek és oktatásnak az iskolai tantervekbe való beiktatását és környezetvédelmi szakemberek képzését a felsőoktatásban, posztgraduális tanulmányok bevezetése stb.

8. Együttműködést kezdeni a környezetvédők egyesületével, a városi urbanisztikai, közlekedésügyi és környezetvédelmi bizottsággal, a felügyelőszervekkel és más hasonló intézményekkel.

9. Aktivitást kezdeményezni (és kivitelezni) az illetékes városi intézményeknél megfelelő számú korszerű légszennyeződésmérő műszer beszerzésére és felállítására, valamint ezeknek az adatoknak a rendszeres, naponkénti közzétételéért.

10. Az egyesület megfelelő tevékenységet fejt ki egy *Fehér könyv* megjelentetéséért.

11. Az MKM megalakulása után az egyesület aktív szerepet vállal az MKM megfelelő programjainak megvalósításában.

12. Kapcsolatba és együttműködésbe lépni az országban és külföldön, elsősorban Görögországban és Bulgáriában működő más környezetvédelmi egyesületekkel és szervezetekkel – közvetlenül, vagy az MKM keretein belül.

13. Megfelelő helyiséget biztosítani az egyesület székhelyének.

14. Az egyesület működéséhez és a jelen program megvalósításához szükséges anyagi eszközök előteremtésén fáradozni – a tagság és a polgárok valamint a munkaszervezetek és intézmények adományaiból, védnökök felkutatása stb.

15. Állást foglalni a környezetünket érintő legfontosabb köztársasági és városi dokumentumokkal kapcsolatban.

16. Az egyesület a törvényes lehetőségekkel összhangban be kíván kapcsolódni a soron következő képviselő-testületi választásokba.

(SZ. K. ford.)

FÜGGETLEN ÚJSÁGÍRÓ EGYESÜLET

(Nezavisno društvo novinara)

1. *Nezavisno društvo novinara (NDN) – Független Újságíró Egyesület (FÜE).*

2. 1989. december, Újvidék. – Néhány újvidéki szerkesztőség néhány tagja kezdeményező bizottságot alakított, köztük: Mile Isakov, Budimir Beljanski, Fazekas András, J. Garai Béla, Németh Árpád, Zagorka Radović, Dojna Buje stb., kidolgozták a statútumtervezetet és elindították a bejegyzési eljárást. Az ügy még mindig folyamatban van, tekintve, hogy a Szocialista Szövetség hivatalosan nem járult hozzá a bejegyzéshez.

3. A kezdeményező bizottság által kidolgozott statútumtervezet, amelyet az egyesület alakuló közgyűlésén 1990. március 3-án elfogadtak.

4. Mellékeljük a statútumtervezetet.

5. Az új egyesület elhatárolja magát a még működő hivatalos Vajdasági Újságíró Egyesülettől.

6. A szervezkedés a bázisból indul, az egyesület a szerkesztőségekben megalakított közösségek formájában tevékenykedik.

7. Az egyesületnek választott elnöksége van (elnök: Mile Isakov), valamint a társa-

dalmi szervezetek számára előirányzott minden más szerve. A Forum-beli közösség elnöke: Matuska Márton.

8. Közösségei számos vajdasági szerkesztőségben megalakultak, többek között a Forumban, az újvidéki RTV-ben, az újvidéki Dnevnikben, a szabadkai újságírók aktívája keretében.

9. A közösségek választott vezetőjük révén tartják a kapcsolatot az egyesület vezetőségével, a közgyűlésekre küldötteket választanak.

10. A FÚE tagjainak száma mintegy 460.

11. Székhelye Újvidék, irodahelyisége még nincs.

12. –

13. Az eddig megtartott két közgyűlés, továbbá a FÚE televízióbeli közösségének fellépése néhány híradószerkesztő igazságtalan felfüggesztése ellen.

14. Nem kíván pártként szerveződni.

15. Csatlakozni kíván a Belgrádban nemrég megalakult Hivatásos Újságírók Egyesületéhez.

Újvidék, 1990. április 11.

J. Garai Béla, a FÚE
Forum-beli közösségének tagja

A FÜGGETLEN ÚJSÁGÍRÓ EGYESÜLET KIÁLTVÁNYA

A Független Újságíró Egyesület megalapítását az tette szükségessé, hogy az újságírók is bekapcsolódjanak a pozitív társadalmi változásokba s ezekhez hozzájárulásukat adják, továbbá, hogy visszaállítsák a hivatás méltóságát és felelősségét, amilyent a tényleges demokratikus berendezés megkövetel.

Ilyen törekvései és elfogadott alapszabálya alapján a Független Újságíró Egyesület ki hirdeti.

Programját

1. Az Egyesület rendszeres tevékenységének keretében szerepet vállal abban, hogy az újságírást törvényileg felelős, önálló és pártunkívüli hivatásként definiáljuk, amelynek alapvető funkciója a polgárság tájékoztatása az eseményekről az élet minden területén valamint a hatalom nyilvános ellenőrzése.

2. Annak érdekében, hogy az ilyen törvényes rendelkezéseket, ha megszületnek, érvényesíteni is lehessen, az Egyesület maradéktalanul szorgalmazni fogja az Egyesület alapszabályából és az újságírókódexből eredő hivatásbeli és etikai normák tiszteletben tartását, gondoskodik a nyilvános szó és a hivatás tekintélyének védelméről, valamint az újságírók anyagi és szociális érdekeinek védelméről.

3. Az Egyesület hivatásbeli szakszervezetet alapít az önálló jugoszláv újságíró szakszervezet ágazataként

4. Jelen pillanatban az elsődleges feladatok:

- az alapító intézményének megszüntetése, a tájékoztató intézmények és szervek feletti tulajdon törvényes szabályozása az Egyesület és az Újságíró Szakszervezet egyenjogú részvételével;
- a tömegtájékoztatási eszközökben működő pártszervezetek feloszlátása előfeltételként az önálló újságírói hivatás fejlesztéséhez;
- nyilvános tribünök szervezése az újságírás szerepéről a többpártrendszerben;
- az állandó munkaviszonyban levő és tiszteletdíjas újságírói munka díjának meghatározása;
- az újságírók jogvédelmi programjának kidolgozása;

- az újságírók megelőző egészségvédelmi programjának kidolgozása;
- az újságírók továbbképzési programjának kidolgozása;
- önálló közvéleménykutató, és különösen a lapok, a rádió és a televízió olvasottságát, hallgatottságát és nézettségét kutató intézetek létesítésének kezdeményezése;
- az Egyesület sajtószervének megalapítása részvénytársasági alapon, azzal, hogy az Egyesület kötelezően rendelkezze a részvények egy részével, amelyeket tagjainak kezdeti önkéntes és díjtalan munkájával szerzett.

5. Az Egyesület támogatja tagjainak mindazon törekvését, hogy közösségekbe szerveződve közvetlenül bekapcsolódjanak a döntéshozatalba minden, részükre fontos kérdéstről a hírközlő szervekben, beleértve a tulajdonosokkal való viszonyokat, a vezetők jelölését és megválasztását is.

6. Az Egyesület kapcsolatba lép a Hivatásos Újságírók Jugoszláv Egyesületével Belgrádban és az átalakított vagy új Jugoszláv Újságírószövetséggel, mint az egyesületek szövetségével az érdekek és a közös programcélok és feladatok minimuma, valamint a hivatás egységes kódexe alapján.

Újvidék, 1990. március 3.

HORVÁT DEMOKRATA KÖZÖSSÉG (Hrvatska demokratska zajednica) *

A HORVÁT DEMOKRATA KÖZÖSSÉG PROGRAMJÁNAK IRÁNYELVEI ÉS CÉLJAI[•]

I.

A HDK eddigi fejlődési útjáról

Első általános nagygyűlésünkön szükségszerűen vissza kell tekintenünk – ha csupán főbb vonalaiban is – a megtett útra, amely elvezetett ehhez a mai naphoz. Meggyőződésem ugyanis, hogy ezzel a mai összefüggéssel történelmi fordulóponthoz értünk, hiszen ez az első alkalom, amikor az egypárti totalitarizmus teljes fél évszázada után egy horvát demokrata párt gyűlést tarthat, s ami még fontosabb, tanúságát adhatja a hazai és a hontalanságban élő Horvátország szellemi együvé tartozásának.

Annak a gondolata, hogy szükség van egy ilyen ellenzéki szervezetre, amilyen néven és programmal a HDK 1989. február 28-án megjelent, hosszú időn át érlelődött, s már a megelőző, 1988. év őszén felvetődött. Olyan időszak volt az, amikor a JSZSZK-ban egyre jobban kiéleződött a társadalmi-politikai és az államigazgatási válság, szoros összefüggésben az egypárti (kommunista) rendszerek bomlási folyamatával az európai szocialista országokban, de az egyre inkább erősödő nemzeti ellentéttekkel is Jugoszláviában, amelyeket a nagyszerb neoexpansionizmus hihetetlen mértékű elharapózása váltott ki S. Milošević vezérletével.

• A Horvát Demokrata Közösség 1990. február 24–25-én megtartott I. általános nagygyűlése külön határozatban kimondta, hogy a párt elnökének, dr. Franjo Tuđmannnak a nagygyűlés részvevőikhez intézett bevezető beszámolóját tekinti a HDK hivatalos programdokumentumának és politikai állásfoglalásának a következő négyéves időszakra.

* A Közösségtől a Program mellett megkaptuk a statútumot is, terjedelmi okokból azonban nem áll módunkban közölni. Nem kaptunk viszont választ a kérdőívben feltett kérdésekre. (A Közösség 1989. június 17-én alakult, 1990. január 25-én regisztrálták. Tagjainak száma 600–700 ezer. Cím: HDZ, 41000 Zagreb, Becičeva stuba 2. Tel.: 041 433-902 vagy 041 433-941.)